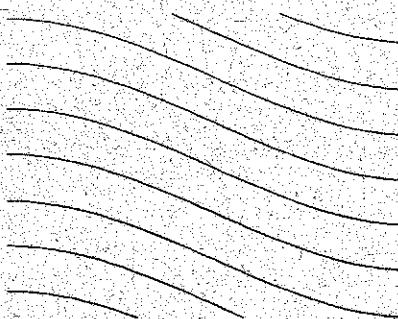

Andragoški center Republike Slovenije

Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

APRIL

1993 / 4

- ▲ DOMA IN V SVETU ● Posvet o izobraževanju brezposelnih ● Na kratko o posvetu ● Pozdravna beseda dr.Zorana Jelenca ● Sklepi delovnih skupin ● Izšla je knjiga Izobraževanje in trž delja ▲ KAJ MENITE? ● Ponudba Radia Glas Ljubljane ▲ PRIPRAVLJAMO ● Srečanja ob petkih ● Kakšna je ponudba programov za samostojno učenje pri nas? ● Posveti, konference ● Prvi mednarodni kongres o izobraževanju odraslih

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

- Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.
- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvenih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnowo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali teče vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnosti;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 15. v mesecu. Za stik s tujino bomo štirikrat na leto izdali Novičke v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnjem, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Vida A. Mohorčič Špolar - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 61000 Ljubljana, telefon: 061 446 482, faks: 061 445 881

Vsi, ki želite prejemati več Izvodov Novičk, nam to sporočite.

Urednik

Posvet o izobraževanju brezposelnih

Sedanja številka Novičk je posvečena sklepom posveta Izobraževanje brezposelnih, ki je bil od 7. do 9. aprila na Bledu. Mnoge od vas je zanimalo, kdaj in kako bomo te sklepe objavili in kako bomo z njimi seznanili vse tiste, ki jih zanimajo. Zato smo se odločili, da bomo vse kar je nastalo v zvezi s posvetom, objavili v aprilski številki Novičk. Tako boste lahko prebrali poročila vseh skupin, dokončne sklepe s posvetom, ki bodo nastali kot rezultat vsega dela, pa bomo objavili v eni izmed naslednjih številk.

Mag. Vida A. Mohorčič Špolar, odgovorna urednica

Na kratko o posvetu

Andragoški center Slovenije je organiziral strokovni posvet o izobraževanju brezposelnih, da bi s tem pomagal reševati probleme brezposelnosti v Sloveniji. Zdaj imamo že več kot 120.000 brezposelnih, letos pa jih bo po napovedih še več. Problem je še toliko večji zaradi hude gospodarske krize, saj so možnosti za ponovno zaposlovanje zelo majhne.

Izobraževanje brezposelnih je del aktivne politike zaposlovanja, sprejetje pred dvema letoma; z njo skušamo dejavno posegati na trg delovne sile. Zdaj vključujemo v izobraževanje le okrog 10% brezposelnih, hkrati pa nimamo strokovnih ocen o tem, koliko to izobraževanje povečuje možnosti za ponovno zaposlovanje, ali ustreza po vsebinu in obsegu. Zato smo na posvetu, na katerem je sodelovalo več kot dvesto strokovnjakov različnih strok, presojali dozdajšnje izkušnje, dosežene pri izobraževanju brezposelnih, in se dogovarjali o potrebnih ukrepih za povečanje njegove uspešnosti in učinkovitosti. V središču pozornosti so bila tale vprašanja:

- Kolikšen delež brezposelnih naj bi se izobraževal?
- Katere skupine brezposelnih naj imajo prednost (mlađi, starejši)?
- Ali izobraževati "na zalogo", glede na to, da so možnosti za izobraževanje za znanega delodajalca zelo majhne?
- Naj bo izobraževanje obvezno ali prostovoljno?

- Kolikšen delež vsega denarja za brezposelne nameniti izobraževanju?
- Naj bo izobraževanje predvsem izobraževanje za poklic ali le funkcionalno usposabljanje?
- Ali pripravljati posebne programe za brezposelne in katere?
- Naj izobražujejo brezposelne posebne izobraževalne organizacije ali pa organizacije za izobraževanje odraslih, ki jih že imamo?
- Kakšni ukrepi za usmerjanje brezposelnih v izobraževanje so potrebni?
- Kako organizirati službe za zaposlovanje, da bodo lahko učinkovito usmerjale brezposelne v izobraževanje?
- Ali pripraviti posebne družbene akcije za pospešitev izobraževanja brezposelnih in katere?
- Itn.

Udeležence posvetu so uvodoma pozdravili gospa Jožica Puhar, ministrica za delo, družino in socialne zadeve, dr. Slavko Gaber, minister za šolstvo in šport, mag. Joško Čuk, podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije, in dr. Zoran Jelenč, direktor Andragoškega centra Slovenije. V plenarnem delu sta bila predstavljena prispevka Politika izobraževanja brezposelnih in razvojna politika (dr. Ivan Svetlik) ter Izobraževanje brezposelnih kot del strategije rasti izobraženosti prebivalstva Slovenije (mag. Tanja Vilič Klenovšek).

Težišče posvetu je bilo na delu šestih skupin, ki so obravnavale vprašanja splošne razvojne strategije zaposlovanja in obravnavanje strategije zaposlenosti v Sloveniji, trg delovne sile in izobraževanje, usmerjanje brezposelnih v izobraževanje in motivacijo, programe in metode izobraževanja in usposabljanja brezposelnih, organizacije za izobraževanje brezposelnih in mlajše brezposelne. Za delo teh skupin je več kot 50 avtorjev pripravilo tudi pisne prispevke, ti so objavljeni v dveh zajetnih zbornikih, ki sta izšla ob posvetu. Poleg avtorjev teh prispevkov so v delovnih skupinah sodelovali vsi udeleženci. Lahko rečemo, da smo slišali mnogo dragocenih prispevkov, ocen in predlogov praktikov in teoretičkov različnih strok, vse to pa daje podlago za nov zagon pri urejanju zapletenega problema brezposelnosti.

Na posvetu so sodelovali tudi tuji strokovnjaki. Gospod Peter Coates je predstavil izobraževanje brezposelnih v Veliki Britaniji, še posebno projekte, ki so potekali v okviru programa REPLAN. Gospod Jakob Wandall je povedal, kako rešujejo ta problem na Danskem in posebej razložil projekt **Job rotation**, ki ga na Danskem izvajajo zadnji dve leti, da bi povezali izobraževanje zaposlenih in odpiranje novih delovnih mest. Gospa Elfriede Eichhorn iz Nemčije pa je predstavila zanimiv projekt **Učnih podjetij**, namenjen usposabljanju brezposelnih. Vsi tuji strokovnjaki, med njimi tudi trije iz Avstrije, so sodelovali tudi v delovnih skupinah.

V nadaljevanju objavljamo uvodno besedo dr. Zorana Jelenca, direktorja Andragoškega centra Slovenije, in sklep vseh šestih skupin, ki smo jih sprejeli tudi na plenarnem delu posvetu. Na njihovi podlagi bomo pripravili celotne sklepe posvetu tako, da bomo posamezne združili v tematska poglavja. Ker pa želimo, da bi bila strokovna javnost čimprej obveščena o posvetu, smo se odločili, da sklepe objavimo takoj, v obliki, v kakršni so bili sprejeti. Tako bo z njimi seznanjena javnost, strokovnjaki in strokovne institucije pa bodo lahko na njihovi podlagi načrtovali svoje delo, saj posvet ne pomeni velike

obveznosti samo za Andragoški center Slovenije, temveč za vse, ki lahko kakor koli pripomorejo, da bi izobraževanje brezposelnih postalo še bolj kakovostno in učinkovito.

Sonja Klemenčič, ACS

Pozdravna beseda dr. Zorana Jelenca

Pojavu brezposelnosti lahko nedvomno pripisemo pomembno vlogo pri razvijanju izobraževanja v zadnjih dveh desetletjih. To velja tako za tujino kot tudi za razvoj izobraževanja pri nas. Vsepovsod je brezposelnost na novo spodbudila razmišljanje o konceptih in organiziranosti izobraževanja. To ne velja le za izobraževanje odraslih, torej za področje, kamor izobraževanje brezposelnih nedvomno sistemsko umeščamo, temveč za celotno izobraževanje, tudi za šolsko.

Brezposelnost je pomembno povezana z neustreznim izobraževanjem otrok in mladih, torej z začetnim izobraževanjem. Prenizka, pomanjkljiva ali kakor koli neustreznna izobrazba pomembno korelira z možnostjo za zaposlitev ali, drugače rečeno, z ogroženostjo osebe, da ostane brez dela.

Nič manj pomembna ni ugotovitev, da korelira tudi z nerazvitim in neustreznim izobraževanjem odraslih ali nadaljevalnim izobraževanjem. Ko je oseba že brezposelna ali ji grozi, da bo izgubila delo, je pomemben vzvod za reševanje tega problema nadaljevalno izobraževanje.

Zato lahko prav pojavu brezposebnosti pripisemo, da svojevrstno povezuje sistemsko urejanje in snovanje obeh temeljnih podsistémov izobraževanja - začetnega in nadaljevalnega.

Iz te misli pa lahko izpeljemo še drugo: da brezposelnost povezuje tudi ohe nosilni področji pri razvijanju izobraževanja za delo - "Šolsko sfero" in "sfero dela". Obe pomembno določata možnosti izobraževanja za delo.

Šolsko področje zagotavlja osebi predvsem možnosti, da si pridobi temeljno izobrazbo in izobrazbo za daljši čas, področje dela pa pridobitev znanja in spretnosti za tisti čas in na tistem mestu, kjer je neposredno potrebno za uspešno delo.

Ni treba posebej poudarjati, da teh dveh področij izobraževanja v praksi domala ni mogoče togo ločevati in da bi bili tovrstni poskusi tudi v upravljanju, zakonodaji in financiraju napačni.

Navedeno tudi dovolj jasno kaže, da bi bilo nápak iztrgati izobraževanje brezposelnih iz celotnega izobraževanja in ga obravnavati brez povezave s celotnim izobraževalnim sistemom. To ne pomeni, da temu področju izobraževanja ne smemo namenjati posebne pozornosti - tako kot mu jo namenjamo na tem posvetovanju. Tako je prav, saj drugače ne bi mogli urejati posebnih vprašanj izobraževanja

brezposelnih. Napak pa bi bilo prav tako, če bi mislili, da lahko vprašanja izobraževanja brezposelnih rešimo, no da bi resili in uredili širša konceptualna, sistemski in organizacijska vprašanja celotnega izobraževanja, tako izobraževanja otrok in mladine kot tudi izobraževanja odraslih. Iz tega sklepamo:

- da se morata izobraževanje otrok in mladine ter izobraževanje odraslih razvijati vzajemno in v takšnem sorazmerju, da bosta dajala optimalne učinke za vsa področja in vrste izobraževanja, torej tudi za brezposelne;
- da pri izdelavi koncepta in sistemskih rešitev ni mogoče dajati prednosti enemu področju in odložiti reševanje drugega področja za kasnejši čas, tudi za krajše obdobje ne;
- da morata obe področji - šolsko in področje dela - svoje sistemske rešitve ves čas usklajevati;
- da pristojnosti ni mogoče razdeliti po načelu - meni šola, tebi delo - in da takšna izključljivost ne more krojiti zakonskih aktov.

Ker je izobraževanje brezposelnih značilno področje izobraževanja odraslih, velja vse to tudi pri sistemskem urejanju izobraževanja odraslih. Izobraževanja brezposelnih ni mogoče učinkovito organizirati, če celotno izobraževanje odraslih ni sistemsko urejeno. Izobraževalne ponudbe za brezposelne ne moremo razvijati, če nismo ustvarili dobrih podlag za razvijanje celotne ponudbe izobraževanja odraslih, tako za brezposelne kot tudi za zaposlene in druge prebivalce. To je bilo poudarjeno na nedavni konferenci o izobraževanju in družbenih spremembah pri Svetu Evrope v Strasbourg.

Zadnja leta kažejo, da smo začeli prav razmišljati, saj smo v izobraževanju izobraževanja odraslih dosegli obetaven napredek. Naj ga na kratko opisem. V sorazmerno kratkem času smo:

- začeli razvijati upravljanje izobraževanja odraslih;
- zasnovali prihodnji zakon o izobraževanju odraslih;
- zagotovili posebna sredstva za izobraževanje odraslih v proračunu za področje izobraževanja;
- ustanovili razvojno-svetovalno ustanovo - ACS;
- sprejeli posebne programe visokošolskega izobraževanja andragogov.

To ni malo, posebno če te dosežke primerjamo s poprejšnjim dolgoletnim zastojem in nazadovanjem. Vsega tega prej nismo imeli in zdaj imamo, pri tem pa moram poudariti, da sta k doseženemu veliko pripomogli obe ministrstvi - za delo, družino in socialne zadeve ter za šolstvo in šport. Zdaj moramo paziti, da pridobljenega ne zgubimo. To bi se lahko zgodilo, če bi rekli: Prav, zdaj lahko izobraževanje odraslih počaka, da sistemsko uredimo vprašanja šolanja otrok in mladine; zanje je to usodno, za odrasle pa ne, saj že imajo temeljno izobrazbo.

Ali so kakšna znamenja, ki opozarjajo na takšno možnost, ki bi bila svedka za razvoj izobraževanja odraslih usodna in bi ogrozila vse, kar smo že dosegli? Nemara se lahko zamislimo ob tehle primerih:

- Zakon o izobraževanju odraslih že nekaj časa leži v predalu in čaka, da pride na vrsto. Takšno ravnanje se pojasnjuje s tem, da moramo počakati na druge sistemske rešitve, npr. osnovnošolsko, srednješolsko, poklicno, visokošolsko, ipd. Ali je to smiselno, če vemo, da gre za krovni zakon, ki

zelo široko določa možnosti za razvoj, med drugim tudi njegovo upravljanje, določitev nacionalnega programa, predstavnikiških organov, mreže institucij, temeljna načela financiranja itn.

- Ob razvijajočem se Andragoškem centru Slovenije druge službe, npr. pri Zavodu RS za šolstvo, pri Zvezi ljudskih univerz, Centru za razvoj univerze, zavodih za zaposlovanje, Skupnosti izobraževalnih centrov Slovenije in drugje stagnirajo; brez razvejenega sistema specializiranih razvojnih središč pa bo marsikater projekt ACS obvisel v zraku.
- Pospešeno se razvija šolska zakonodaja, o njej pa smo delavci v izobraževanju odraslih - ki zajema vse stopnje in področja izobraževanja - pogosto obveščeni le iz časopisa ali še le potem, ko so strokovne podlage, ali celo zakonske zaslove že sprejete.
- V snovanju celotne strategije pred leti smo dosegli, da je bilo izobraževanje odraslih postavljeno kot razmeroma samostojno, vendar komplementarno področje v primerjavi z izobraževanjem otrok in mladine. Za takšno sistemsko opredelitev smo bili na tujem celo poohvaljeni. Zdaj v dokumentih in programih spet pogrešamo takšno sistemsko umestitev in se izobraževanje odraslih obravnava - izraženo v prisподobi - kot kapilara v celotnem ožilju ali kot stranska veja na drevesu; to pa je približno na takšni ravni, kot se obravnava npr. šolstvo narodnosti ali šolanje otrok zdomev.
- V proračunu šolskega ministrstva sicer imamo posebno postavko za izobraževanje odraslih, vendar zavzema delež izobraževanja odraslih v njem le 0,37%, tega denarja je le toliko, kolikor rabimo za finančiranje visokošolskih knjižnic ali izobraževanje učiteljev, če navedem le dve primerjavi. Pri tem upoštevam le tisto vsoto, ki je v proračunu izrecno namenjena za izobraževanje odraslih; popolnejše podatke bi dobili, če bi prišeli še denar, ki ga za to izobraževanje prejemajo šole, vendar ugotavljamo, da tudi tako delež denarja za izobraževanje odraslih v proračunu šolskega ministrstva ne bi presegel 0,5%. Po nekaterih primerjalnih raziskavah je delež sredstev za izobraževanje odraslih v javnih sredstvih v nekaterih državah celo 10%.

Zaskrbljeni smo. Ne dvomimo o tem, da se naša vlada in tisti, ki so odgovorni za razvoj izobraževanja odraslih, zavedajo pomena izobraževanja odraslih in zaposlenih v današnjem času in še posebno za prihodnost. Le da se nam ne bi v zavest prikradla tista pogubna misel, tako značilna za naše razmišljanje, našo tradicijo in kulturo - naj malo počakajo, zdaj moramo poskrbeti za mlade, njim moramo najprej odpreti možnosti za razvoj. Zavedajmo se, da prav takšna stališča, morda bi jim lahko rekli celo pred sodki, najbolj ogrožajo perspektivo mladih. Kajti tudi oni se bodo vsak trenutek znašli med odraslimi, mnogi od njih med brezposelnimi.

Na koncu bi se spet vrnil k brezposelnim. Sliši se cinično, če rečem: vsa sreča, da jih imamo! Saj nas morda prav socialni pritiski in druge neugodne posledice stanja brezposelnosti lahko prisilijo, da se bomo njihovega problema in njihovega izobraževanja lotevali s pravo strategijo. To pa je usmeritev naše pozornosti na optimalno delovanje celotnega sistema izobraževanja.

Tudi takšna naj bodo naša izhodišča za razpravo na tem posvetu, ki mu želim veliko uspeha!

Dr. Zoran Jelenc, ACS

Sklepi delovnih skupin

Prva skupina: Vprašanja splošne razvojne strategije zaposlovanja in obravnavanja strategije zaposlenosti v Sloveniji

Voditeljica skupine: Jožica Puhar, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

Koordinator: dr. Zoran Jelenec, ACS

1 Splošne družbene razvojne usmeritve

1.1 Razvojni cilji Slovenije: primerljivost z Evropo (razvitim državami).

1.2 Vlada Republike Slovenije naj določi najpomembnejše razvojne cilje, ki bodo podlaga za izdelavo vseh nadaljnji strategij in programov za obravnavana področja. Brez vizije ni mogoče reševati vprašanj razvoja, ki zadevajo problem nezaposlenosti.

Z ustrezno zakonodajo bi bilo treba sprožiti različne vzvode, ki vplivajo na možnosti za zaposlovanje in reševanje problema brezposelnosti.

Z različnimi mehanizmi in medsebojno uskladitvijo različnih sistemov bi morali spodbujati odpravljanje razlik med zaposlenimi in nezaposlenimi.

a) Možnosti fleksibilnega zaposlovanja: zaposleni za določen čas, skrajšanje delovnega časa, povratniki na delo, povratniki v nezaposlenost, začasna zaposlitev za poklice, kjer sta kakovost in ustvarjalnost pomembnejši (kulturni delavci, raziskovalci, učitelji, idr.), podaljševanje možnosti za delo, nepolna (part-time) zaposlitev, spodbujati aktivnost prek zdajšnjih starostnih omejitev.

b) Ukrepi za spodbujanje možnosti za delo: več kmečkih prebivalcev naj ostane na kmetijah, različne oblike dopolnilnih dejavnosti, večje upoštevanje neplačanih dejavnosti, ki lahko ustvarjajo blaginjo, prostovoljne dejavnosti. Spodbujati zaposlovanje - ne šive ekonomije. Vlada naj s svojimi vzvodi odpira možnosti za širitev novih trgov.

Podjetjem naj se v zvezi s pripravnostvom naloži, da pripravnik po opravljenem pripravnosti ostane še nekaj časa zaposlen.

c) Te cilje je mogoče dosegati tudi z ustreznou davčno politiko.

1.3 Izobrazbena sestava zaposlenih se ne zboljuje z odpušcanjem delavcev. Sistemske rešitve naj bi bile usmerjene v pozitivne spodbude in ukrepe in ne v sankcije.

Dober podjetnik gleda dolgoročno tudi na sestavo kadrov in jo oblikuje tudi za prihodnje naloge. Tudi ob hudi križah ne odpušča visokošolsko usposobljenih kadrov.

Delo je dobrina, ki jo je treba enakomerno porazdeliti.

1.4 Najti bi bilo treba načine, kako razviti razvojne potenciale posameznih območij; pri tem ne smemo biti usmerjeni le v velika podjetja, temveč tudi v majhna in tudi v posameznika.

1.5 Z razvijanjem terciarnih in kvartalnih dejavnosti lahko zelo zboljšamo možnosti za zaposlovanje in reševanje problemov brezposelnosti.

1.6 Brézposelnost je treba obravnavati različno: razlikovati nezaposlene glede na dohodek in družbeno ogroženost.

1.7 Pri nas se uveljavlja "filozofija stroškovnega menedžmenta", to pomeni, da se podjetja bolj ukvarjajo z reorganizacijo kot pa s podjetništvom in proizvodnjo. Značilnosti takšne usmeritve so:

- nemoč oblikovanja razvojne usmeritve gospodarstva;
- brezbržen odnos do ljudi (tudi znanja);
- ena redkih primerjalnih prednosti Slovenije (znanje, sposobnost ljudi) se šteje za strošek, gospodarsko breme;
- kadre se demobilizira, namesto da bi jih mobilizirali;
- težišče na vprašanju: odpuščanje presežnih delavcev/zaposlenih.

Takšno usmeritev naj bi podpirala tudi vlada.

1.8 Naše težave ne izvirajo iz prevelikega števila delavcev, temveč iz zastarelosti in/ali premajhne uporabljenoosti tehnološke opreme, slabe organizacije, prevelikih uskladiščenih zalog, prevelike porabe energije, slabo urejene nabave, slabega obračanja denarja, preobsežnih negospodarskih administrativnih služb.

1.9 Reševanje problemov brezposelnosti je tesno povezano s spremnjanjem lastništva. Ti procesi bodo v prvi fazi povečali brezposelnost.

1.10 Ukrepi za zmanjševanje brezposelnosti naj ne obravnavajo samo pravic brezposelnih, temveč naj določajo tudi njihove obveznosti.

Denarne dajatve iz socialnega zavarovanja za primer brezposelnosti naj motivirajo za dodatno zaposlitev.

2 Zaposlovanje, razvoj ljudi

2.1 V Sloveniji prevladuje klasični industrijski model zaposlitve in veliko problemov brezposelnosti izvira tudi iz tega.

Iz demografskega zornega kota je očitno, da se bodo nekaj časa potrebe po novih delovnih mestih še povečevale: to velja za vsa območja. Hitrejše zmanjševanje števila aktivnega prebivalstva in potreb po novih zaposlitvah lahko pričakujemo po letu 2005.

2.2 Izobrazbena sestava zaposlenih v Sloveniji je slabša; imamo manjši delež tistih z višjo izobrazbo kot mnoge razvite države.

Spreminjanje te sestave je pomembna naloga izobraževalne politike, saj šolski sistem zdaj še reproducira sedanjo sestavo in, če ne bomo ustrezno ukrepali, se stanje ne bo zboljševalo.

2.3 Odločno je treba opozoriti, da so ključni razvojni problem naše države ljudje in vanje je treba pospešeno vlagati.

2.4 Pomoč brezposelnim naj zajema poleg izobraževanja tudi svetovanje brezposelnim za pridobitev zaposlitev in pripravo na življenje (motivacija).

2.5 Pri oblikovanju novih zakonov je treba upoštevati vse okoliščine, zdajšnji zakoni so pogosto nedosledni in nejasni (npr. Zakon o zaposlovanju tujcev, Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti).

2.6 Delovne migracije so v zdajšnjih razmerah pozitiven pojav, vendar morajo potekati v obeh smereh - tako iz naše države kot tudi obrnjeni - in biti enakovredne. Odliv strokovnjakov v tujino je treba preprečevati z ustrezno motivacijo.

2.7 Službe za zaposlovanje nimajo dovolj strokovnjakov za reševanje vseh vprašanj, ki se pojavljajo z naraščanjem brezposelnosti, zato jih je treba okrepliti. Usposobiti jih je treba tudi za spremljanje izvajanja ukrepov in za svetovanje.

2.8 Posebna strokovna skupina naj pripravi dokument o politiki zaposlovanja v Sloveniji v kriznem obdobju 1993-1999. Ne glede na to, da ta naloga zahteva dalj časa, je treba aktualna vprašanja sproti reševati.

3 Izobraževanje

3.1 Znanje je primarni vir in resnično bogastvo družbe, vanj je treba vlagati.

3.2 Izobraževanje je ena bistvenih sestavin aktivne politike zaposlovanja (prilagajanje ponudbe povpraševanju na trgu delovne sile, instrument anticiklične politike, zmanjšanje odpuščanja - povečevanje zaposlovanja).

Pomembni so tudi psihosocialni učinki. Spodbujanje razvoja izobraževanja, s katerim se zvišuje izobrazbena raven, deluje: preventivno (ogroženi z brezposeljnostjo) in kurativno (brezposelnji).

3.3 Višješolska in ustrezna izobrazba je primerjalna prednost pri zaposlovanju. Pomembni sta obe dimenziji izobraževanja odraslih: zaposlenih in brezposelnih.

3.4 Povprečno število let šolanja bo čez dalj časa mogoče zvišati le s čim daljšim začetnim izobraževanjem mladine, hitreje pa z bistveno razširitvijo možnosti za izobraževanje odraslih.

3.5 Treba je spremenjati delo šol, saj se te prepočasi odzivajo spremembam.

3.6 Izobraževanje odraslih in izobraževanje za delo je treba sistemsko urediti.

V konцепciji izobraževanja odraslih za delo je treba enakovredno in enakopravno včleniti šolskosistemsko (šolskoizobrazbeno) in delovniosistemsko (kvalifikacijsko) komponento.

Ugotavljamo, da so ukrepi Ministrstva za šolstvo in šport in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter Republiškega zavoda za zaposlovanje, s katerimi se pospešuje izobraževanje odraslih (npr. razpis za financiranje programov, koncesija za srednješolske programe, financiranje izobraževanja iz dela, financiranje posebnega kadra za izobraževanje odraslih na srednjih šolah in ljudskih univerzah, zakonska zagotovitev financiranja izobraževanja brezposelnih, razvijanje svetovalnih služb itn.), zelo pozitivni in da je treba tako politiko nadaljevati.

3.7 Razvoju bomo lahko sledili le, če bomo korektivno in kompenzacijsko vlogo izobraževanja (ne)zaposlenih nadomestili z inovativno, z dopolnjevanjem in spopolnjevanjem izobrazbe in znanja ter s pridobivanjem višjih stopenj izobrazbe.

3.8 Odpreti je treba več možnosti za izobraževanje ne glede na trenutne možnosti za zaposlitev. Pri tem ni pomembno samo pridobivanje novega znanja, temveč je treba upoštevati tudi psihosocialne vplive na osebe, ki se izobražujejo, ter skrbeti za ohranjanje njihove intelektualne zmogljivosti.

3.9 Pri izobraževanju za delo in poklicnem izobraževanju so pristojnosti in financiranje porazdeljeni med državo in socialnimi partnerji. Državo morajo zastopati različna, med seboj usklajena področja (resorji). Najpomembnejši takki področji sta ministrstvi za izobraževanje in za delo.

Z celostno sistemsko reševanje vprašanj na tem področju naj poskrbi država.

Z izobraževanjem brezposelnih naj se poleg Ministrstva za delo, družino in socialno varnost in Ministrstvo za šolstvo in šport ukvarjajo tudi druga ministrstva in drugi socialni partnerji.

3.10 Brezposelnim in drugim odraslim, ki niso dosegli ustrezne stopnje izobrazbe ali poklica, je treba:

- omogočiti pridobitev temeljne izobrazbe ali temeljnega poklica (to je prednostna naloga);
- spodbujati in omogočiti pridobitev višje stopnje pod enakimi pogoji kot v začetnem izobraževanju.

Ti programi naj se financirajo iz javnih sredstev.

3.11 Potrebujemo dve vrsti sistemskih ukrepov: za spodbujanje izobraževanja ter za neposredno izvajanje izobraževanja, usposabljanje in prekvalifikacije.

Sistem spodbud pri izobraževanju:

- davčne olajšave, posojila, zagotovitev pravic do izobraževanja, infrastruktura (informiranje, svetovanje, animacija);
- spodbude podjetjem (za zaposlitveno ogrožene iz tehnoloških in gospodarskih razlogov); pomembno je delovati preventivno, in ne čakati, da nastanejo težave.

Spodbude naj ne bodo samo gmotne, temveč tudi v obliki svetovalne pomoči, zato pa je treba usposobiti tako kadre v zavodih za zaposlovanje kot tudi v podjetjih.

3.12 Financirati je treba tako programe kot institucije v skladu s sprejetimi merili.

Pomembno pa je pripraviti ustrezna dolgoročna izhodišča in navesti, katere programe potrebujemo; kar bi zagotovilo večjo stabilnost pri izvajanjju programov.

3.13 Razvoj institucij za izobraževanje odraslih mora biti uskljen s sistemsko ureditvijo izobraževanja odraslih. Ta ne izključuje ustanavljanja novih ustanov (npr. območnih izobraževalnih središč); na to pomembno vplivajo razmere v posameznih območjih (sestava in potrebe brezposelnih).

Izobraževanje, ki naj bi zagotavljalo zaposlitev ali njeno ohranjanje, je treba omogočiti vsakemu brezposelnemu ali z brezposelnostjo ogroženemu, in to v čim večjem obsegu. Kadar smo prisiljeni narediti izbor, moramo uporabiti prednostna merila. Pri tem je treba upoštevati: potrebe trga delovne sile ali povpraševanja, lokalne razmere in socialno pravičnost.

Med brezposelnimi imajo prednost tisti, ki že dalj časa čakajo na zaposlitev, in tisti, ki spadajo v posebno ogrožene skupine, to so: mlađi, invalidi, nekvalificirani.

Pri ogroženih z brezposelostjo pa gre za pomoč podjetjem, ki jih zaposlujejo. Prednost imajo tista, ki vpeljujejo nove programe in nove tehnologije; nameravajo odpustiti svoje delavce in jih nadomestiti s takimi, ki imajo drugačno znanje in usposobljenost; ne odpustijo delavcev, ki so se usposabljali; uresničujejo enake proizvodne programe določeno število let; imajo ciklične presežke zaposlenih.

Izhodišče pri vključevanju brezposelnih v izobraževanje je prostovoljnost. Brezposelni ima pravico do več vključitev v izobraževanje. Izobraževanje je obvezno za ogrožene z brezposelostjo v podjetjih in za brezposelne, kadar gre za znanega delodajalca. Pri izobraževanju za neznanega delodajalca je

obveznost mogoče uveljavljati le deloma.

Zapisala: dr. Zoran Jelenc in Betka Skuber

Drugia skupina: Trg delovne sile in izobraževanje

Vodja skupine: mag. Samo Hribar, Gospodarska zbornica Slovenije

Koordinator: mag. Janez Drobnič, Republiški zavod za zaposlovanje

Glede na raznovrstno zasedbo in vsebino pripravljenih referatov se je druga skupina razdelila na dve podskupini. Prva je obravnavala problematiko trga delovne sile in izobraževanja, druga pa problematiko invalidov in marginalnih skupin v izobraževanju in na trgu delovne sile.

Skllepne ugotovitve prve podskupine

Razmere na trgu delovne sile v Sloveniji, ki jih zaznamuje na eni strani visoka stopnja brezposelnosti, na drugi pa pomanjkanje kakovostne izobražene delovne sile, zahtevajo, da se pripravi nacionalni program izobraževanja odraslih in brezposelnih.

1. Cilji izobraževanja brezposelnih:

- ohranjanje/ustvarjanje ravnotežja med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili
- povečanje konkurenčnosti nacionalne ekonomije
- povečanje fleksibilnosti delovne sile (DS)
- zmanjševanje brezposelnosti
- ohranjanje in razvoj posameznikove socialne identitete .

2. Za uresničitev navedenih ciljev so potrebni programi, pri pripravi le-teh pa naj sodelujejo:

- strokovna javnost- Izvedenci
- država (ministrstva)
- gospodarska zbornica
- Republiški zavod za zaposlovanje (RZZ)
- lokalne formalne in neformalne koalicije
- izvajalci programov

- sindikati

Za uskladitev programov je odgovorna država. Programi se prilagajajo povpraševanju in potrebam (fleksibilnost programov), dostop - vpis vanje je svoboden.

Programi so enakomerno razviti - tako za pridobivanje višje izobrazbe kot za pridobivanje dodatnega znanja v okviru poklica (dousposabljanje ipd.). O tem, kateri program bo imel v posameznem okolju prednost, se odloča na podlagi razmer na trgu delovne sile in lokalnih razvojnih programov.

Za vključevanje brezposelnih v programe so razviti tudi posebni informativno motivacijski programi.

3. Denar za izvajanje programov zagotavlja:

- država (Ministrstvo za šolstvo in šport za programe za pridobivanje višje stopnje izobrazbe - torej za programe pridobivanja splošne izobrazbe, Ministrstvo za delo za programe, ki so neposredno namenjeni za nastop na trgu delovne sile - programi usposabljanja ipd.);
- delodajalec namenja denar za funkcionalno usposabljanje zaposlenih (izvzeti so primeri presežnih delavcev, ki lahko sofinancira tudi Ministrstvo za delo);
- pri (so)financirjanju lahko sodeluje tudi posameznik;
- na voljo so tudi mednarodni skladi za posamezne specialne programe (podjetništvo ipd.).

4. Izvajalci usposabljanja in izobraževanja morajo izpolnjevati posebne pogoje - standarde, ki zajemajo predvsem znanje in izkušnje, prostor in opremo. Pogoje vsebuje že sam program, izpolnjevanje le-teh pa zagotavlja država, ki organizira izvajanje in spremljanje v sodelovanju z drugimi snovniki programov (Zavod RS za šolstvo in šport, Gospodarska zbornica, RZZ idr.).

Izvajalci programov se izberejo na podlagi javnih razpisov, v katerih so določeni standardi za izvajanje programov. Izbor opravi država (Ministrstvo za šolstvo in šport v sodelovanju z drugimi ministrstvi in tudi javnimi službami).

5. Evalvacija upošteva uresničevanje ciljev. Posebna pozornost mora biti namenjena merilu uspešnosti (koliko udeležencev in brezposelnih konča posamezen program, koliko se uresničijo cilji) in učinkovitosti (Cost-benefit - s kolikšnimi sredstvi se uresniči določen program ali uspešnost).

Člani skupine pričakujemo, da se bo s predlogi (ne le našimi) tudi nekaj zgodilo. Pričakujemo, da bo organizator poskrbel za odziv strokovne javnosti pa tudi odgovornih in pristojnih vladnih in nevladnih organizacij in da bo končni izid učinkovite in pospešene zboljšave na tem področju.

Zapisal: mag. Samo Hribar

Sklepne ugotovitve druge podskupine (invalidi)

1. Vrednostna izhodišča, ki jih je treba upoštevati pri izobraževanju in usposabljanju invalidov:

- Pravičnost, ki temelji na enakih možnostih za izobraževanje in zaposlitev z zdravimi.
- Izobraževanje je pot do invalidove samostojnosti, neodvisnega življenja in demarginalizacije.
- Izobraževanje je ekonomska kategorija, z izobrazbo postane invalid zaposljiv in s tem konkurenčen na trgu delovne sile.
- Integracija invalidov z zdravimi in preprečevanje ločevanja.

2. Pravna ureditev

- Podpisane mednarodne konvencije je treba uvesti v naše interne predpise ter izvajanje.
- Poklicno rehabilitacijo naj bi uredil novelizirani ZUZIO ali novi zakoni o rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov.
- Izobraževanje naj poteka na temelju sprejetje Razvojne strategije invalidskega varstva RS Slovenije.

3. Motivacija za izobraževanje

- uveljavljanje funkcionalnih pomoči namesto pasivnih, zlasti za delovne invalide;
- več spodbud za izobraževanje;
- zgodnje vključevanje v rehabilitacijo in izobraževanje.

4. Sistem izvajanja

- Državna ministrstva morajo s sodelovanjem stroke in interesnega področja pripraviti ustrezeno mrežo izvajalcev izobraževanja, in to javnih splošnih, javnih specializiranih za invalide, koncesioniranih zasebnih in področje zasebnega delovanja.
- Javni specializirani izvajalci morajo posodobiti in poživiti izobraževalno ponudbo, ki bo ustrezaala aktualnim zahtevam na trgu delovne sile, predvsem pa omogočiti tudi odraslim invalidom, da se bodo vključili v te programe, saj je izobraževanje nujno v vseh starostnih obdobjih.
- Še zmeraj ni urejen način financiranja tehničnih pripomočkov, ki jih potrebujejo invalidi med izobraževanjem, zlasti če obiskujejo običajne šole.
- Podaljšati obvezno izobraževanje z 9. in 10. razredom in ga dopolniti z vsebinami, ki bodo zagotavljale večjo socialno zrelost, delovno usposobljenost in praktično znanje otrok z motnjami v razvoju.
- Odpraviti je treba arhitektonске ovire, zlasti v poslopijih javnih izvajalcev izobraževanja, da se bodo pri njih izobraževali tudi invalidi.

Zaključke tega posveta se posreduje tudi:

- Komisiji za invalidsko problematiko pri Vladi republike Slovenije,
- Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve ter
- Ministrstvu za šolstvo in šport.

Zapisal: mag. Janez Drobnic

Tretja skupina: Usmerjanje brezposelnih v izobraževanje in motivacija

Vodja skupine: Saša Niklanović, Zavod za zaposlovanje Ljubljana

Koordinatorica: mag. Tanja Vilič Klenovšek, ACS

Skupina je obravnavala vprašanja v treh tematskih sklopih in sprejela teče sklepe:

1. Usmerjanje brezposelnih v izobraževanje

- Izraz poklicno usmerjanje je sčasoma dobil negativen pomen, zato predlagamo, da se v strokovnih krogih oblikuje ustrenejši izraz (npr. poklicna orientacija, oblikovanje poklicne poti, vodenje kariere, ipd.)
- Pri poklicnem usmerjanju brezposelnih si je treba prizadevati za:
 - nepristranost stroke
 - ustrezne informacije
 - čim večjo samostojnost posameznika pri odločanju
 - možnosti za individualno svetovanje
 - t.i. odprt strokovni model, ki vsebuje različne metode (individualno in skupinsko svetovanje, usposabljanje za iskanje zaposlitve, informativni centri, pomočki za samousmerjanje ipd.).
- Pri nas je usmerjanje brezposelnih v izobraževanje večinoma zajeto v poklicno usmerjanje. Izobraževanje je namreč ena, sicer pogosta možnost, ki jo imajo brezposelni.
- Vprašanje "izobraževanja na zalogo" ni več aktualno. Pomembno in potrebno je vsako izobraževanje, vsekakor pa je treba zagotoviti dovolj (več) denarja za izobraževanje.

Razvijati moramo različne vrste programov izobraževanja za brezposelne, in sicer za:

- konkretna dela
- povečevanje zaposlitvenih možnosti
- obvladovanje položaja brezposelnosti
- ohranjanjanje socialne integritete
- osebnostno rast.

2. Motivacija in usmerjanje v izobraževanje z vidika posameznika

- Pred vsakim izobraževanjem je treba razčistiti vprašanje motivacije, ki je eden od ključnih dejavnikov izobraževanja ter upoštevati specifičnost Slovenije.
- Pripravili naj bi širšo družbeno akcijo (družbeni marketing) ter z njo spremenili odnos posameznika do izobraževanja in dela.
- O motivaciji moramo govoriti na ravni:
 - posameznika
 - lokalne skupnosti

- delodajalcev
- širše skupnosti.
- Motivacija mora biti vezana na prostovoljnost vključevanja v izobraževanje.
- Motivacije ne moremo obravnavati ločeno od:
 - ustreznih programov, ki morajo biti prilagojeni odraslim;
 - resnične vloge izobraževanja v našem okolju
- Skupina podpira pripravo posebnih animacijskih programov za različne ciljne skupine.
- Pomemben motivacijski dejavnik je stalno spremljanje dosežkov v izobraževanju ter stalno vzpopljanje ob težavah in drugih ovirah.

3. Organizacijska vprašanja usmerjanja v izobraževanje

- Z usmerjanjem brezposelnih v izobraževanje se po svojih močeh ukvarja Zavod za zaposlovanje, manj pa izobraževalne inštitucije in druge organizacije. Zaradi preobremenjenosti svetovalcev ta dejavnost ni na zadovoljivi ravni, pridobiti bi morali več kadrov za svetovanje in usposabljanje in spremeniti prakso zaposlovanja pripravnikov v zavodih za zaposlovanje. Čim več teh pripravnikov je smiselno redno zaposlitи, saj bi to omogočilo bistveno višjo raven strokovnega dela.
- S svetovanjem brezposelnim za izobraževanje se morajo ukvarjati tudi druge organizacije: izvajalci, izobraževalni centri, lokalne skupnosti, ipd.
- Pomembno vlogo imajo lahko različne druge formalne in neformalne organizacije: prostovoljne organizacije, skupine samopomoči (predlog o združenju brezposelnih).
- Inštitucije (RZZ, centri za socialno delo, ipd.) so lahko pobudnice, predvsem pa morajo omogočiti delovanje mreže iz prejšnjega odstavka.
- Racionalizirati je treba informacijske baze, ki zajemajo podatke, pomembne za vključevanje brezposelnih v izobraževanje in jih bolje uporabiti.
- Izmed meril za vključevanje v izobraževanje naj bi ohranili le najnujnejše, saj merila velikokrat izobraževanja ne spodbujajo, temveč ga omejujejo.
- Izvajalce izobraževanja je treba seznanjati z merili zavodov za zaposlovanje za sofinanciranje izobraževanja.
- Zagotovili naj bi učinkovitejšo izrabo sredstev za izobraževanje brezposelnih in potencialno brezposelnih, ki so se dosej prevečkrat uporabljala za ohranjanje socialnega miru. Učinkovito izobraževanje je namreč dolgoročna naložba.

4. Razno

- Pri nas je pri brezposelnih opaziti veliko sive ekonomije, ta pa zmanjšuje motivacijo za izobraževanje.
- Dalj časa trajajoča brezposelnosti pri nas še ni tako velik problem, bo pa to postala. Ogroža zlasti starejše brezposelne. Za to skupino brezposelnih moramo predvideti posebne ukrepe (posebne programe).
- Podprtji je treba davčne olajšave za vse, ki so pripravljeni vlagati v izobraževanje - tako za posameznike kot za organizacije. To je zadeva nacionalne politike.
- Dozdajšnja oblika sofinanciranja pripravnštva je pokazala nekatere pozitivne učinke, zato je to dejavnost nujno ohraniti. Prizadevati pa si je treba preprečevati slabosti, ki se ob tem pojavljajo. Zato predlagamo, naj se preuči možnost, da bi organizirali podjetja za usposabljanje pripravnikov (po

zgledu učnega podjetja, ki je bilo predstavljeno v plenarnem delu, v prispevku gospe Eichhorn iz Nemčije).

Zapisala: Saša Niklanović in mag. Tanja Vilič Klenovšek

Četrta skupina: Programi in metode izobraževanja in usposabljanja brezposelnih

Voditeljica skupine: mag. Katja Dovžak, ZLUS

Koordinatorica: Metka Svetina, ACS

V delovni skupini smo namenili posebno pozornost vprašanjem:

1. Katero skupine brezposelnih naj imajo prednost pri vključevanju v izobraževanje?
2. Ali posebni programi za posebne skupine brezposelnih?
3. Ali izobraževati "na zalogo"?
4. Verificirani ali neverificirani programi?
5. Kaj storite za zboljšanje kakovosti programov?
6. Kaj povečuje konkurenčnost brezposelnih?
7. Alternativne poti v izobraževanju?

Pri delu nismo obšli metod dela pri izobraževanju in usposabljanju brezposelnih ter motivacije, vendar pa ta vprašanja niso bila prednostna.

Člani delovne skupine smo se seznanili z vrsto projektov za reševanje problema brezposelnosti, za posebne ciljne skupine, in sicer:

- projektno delo s pripravniki z višjimi stopnjami izobrazbe;
- tečaji za spodbujanje podjetniške miselnosti za samostojno podjetniško dejavnost, namenjeni mlajšim odraslim;

- izobraževanje na daljavo pri študiju ob delu za višjo in visoko stopnjo izobrazbe;
- študijski krožki za spodbujanje ustvarjalnosti in inovativnosti za vse skupine brezposelnih in zaposlenih;
- sistem poklicnega usposabljanja z delom in smiselna priključitev k projektu poklicnega izobraževanja odraslih.

Navedene projekte je treba ovrednotiti in če je potrebno, primerjati s tujimi izkušnjami ter spodbujati njihov nadaljnji razvoj in uporabnost.

Že na začetku razprave smo se srečali s terminološko dilemo: ali so brezposelni dejansko vedno tisti, ki so brez posla. Po nekaterih podatkih smo ugotovili, da je 70 % tistih, ki imajo status brezposelne osebe, do tega statusa upravičenih. Zato se namesto izraza brezposelnost uveljavlja izraz **iskalci zaposlitve**.

Pomen izobraževanja in usposabljanja brezposelnih se pogosto precenjuje ali podcenjuje. Je le eden mogočih ukrepov, ki je v nekaterih primerih nujen, koristen, ne pa edino racionalen. Pri oblikovanju strategije izobraževanja in reševanju problemov brezposelnih ni:

- kadrovskega načrtovanja
- ugotovljenih potreb po kadrih glede na gospodarski razvoj in
- sistematičnega zbiranja kakovostnih (mehkih) podatkov o nezaposleni osebi.

Člani delovne skupine smo posebej opozorili, da se pri brezposelnih prepogosto pozablja na psihosocijalni vidik. Zato je nujno takoj pripraviti vrsto programov, ki se bodo odzivali na psihosocijalne vidike brezposelnosti. Nujno je tudi kadrovsko okrepliti tiste službe, ki bi po svoji vlogi morale nameniti več časa brezposelnim, jih usposobiti in narediti bolj prožne. Delovna skupina je posebej omenila težave zavodov za zaposlovanje pri izbiri ustreznih izvajalcev za programe izobraževanja in usposabljanja brezposelnih (ni merit, s katerimi bi presojali kakovost).

1. Katerе skupine brezposelnih naj imajo prednost pri vključevanju v izobraževanje?

Podatki o izobrazbeni sestavi brezposelnih in njihovi starosti kažejo, da bi pri vključevanju v izobraževanje morda morali dati prednost nekaterim ciljnim skupinam brezposelnih. S formalnopopravnega stališča pa predlagamo, da nobena ciljna skupina brezposelnih ne bi imela prednosti.

V razmerah, ko je denar omejen, pa naj imajo s strokovnega stališča zavodov za zaposlovanje prednost težje zaposljive osebe.

2. Ali posebni programi za posebne skupine brezposelnih?

Udeleženci skupine menijo, da so potrebni posebni programi za ciljne skupine, razvrstiti pa bi jih bilo mogoče takole:

- a) Programi za tiste brezposelne, ki se lahko zaposlijo takoj v kakem delovnem sistemu.

- b) Programi za brezposelne, ki imajo potencialne možnosti za zaposlitev (prekvalifikacije).
- c) Programi za brezposelne, ki odpirajo obrt, za podjetništvo, samozaposlovanje in samostojno delo.
- č) Programi za povečevanje zaposlitvenih možnosti - konkurenčnosti na trgu delovne sile.

Vsaka od naštetih vrst programov zahteva posebne prijeme pri programiranju. Vsak program mora upoštevati psihosocialne vidike brezposelnih ipd.

Praksa na zavodih za zaposlovanje kaže, da je še posebno smiselno pripravljati programe za posebne skupine tedaj, če gre za:

- znanega naročnika (delodajalca)
- posebne skupine, ki so deležne usposabljanja po programih zavoda za zaposlovanje (motivacijski programi, informativni programi itn.)
- specializirane splošne vsebine (npr. angleščina za gostinstvo ipd.).

Razvrščanje programov v več skupin je lahko izhodišče za:

- a) Določanje denarnih virov.

Menimo, da morajo pri finansiranju programov za brezposelne sodelovati: Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Gospodarska zbornica, Obrtna zbornica in skladi za prestrukturiranje gospodarstva.

To pomeni, da:

- programe za brezposelne, ki imajo možnost za zapositev, financirata Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Gospodarska zbornica;
- programe za brezposelne, ki se lahko zaposlijo v svoji stroki, financirajo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za šolstvo in šport in Gospodarska zbornica;
- programe za brezposelne, ki odpirajo obrt, za podjetništvo, za samozaposlovanje, financirajo skladi za prestrukturiranje gospodarstva in pospeševanje drobnega gospodarstva, obrtna zbornica in Ministrstvo za delo in socialne zadeve;
- programe za povečevanje konkurenčnosti na trgu delovne sile financirajo udeleženec, Ministrstvo za šolstvo in šport in Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve,
- Za programe, ki so nacionalnega pomena (osnovna šola, funkcionalno opismenjevanje, pridobitev prvega poklica za mlajše odrasle in drugi, ki so opredeljeni v nacionalnem programu) in zvišujejo izobražbeno raven prebivalstva, je treba izločiti posebna sredstva.

Nujno je takoj ustanoviti organ, ki bi usklajeval programske in finančne vire.

- b) Izbiro vrste znanja (splošne ali/in strokovne vsebine), ki je za določeno ciljno skupino posebno pomembna.

Odločitev, katero znanje ali vsebine uvrščamo v izobraževalne programe za brezposelne, je odvisna od vrste dejavnikov.

Glede na izobrazbeno sestavo, možnosti za takojšnjo zaposlitev in večjo konkurenčnost na trgu delovne sile nastanejo različne kombinacije splošnega in strokovnega znanja.

Splošno znanje praviloma povečujejo konkurenčnost, strokovno pa bolj zaposlitvene možnosti.

3. Ali izobraževati "na zalogo"?

Ob dilemi, ali brezposelne izobraževati na zalogo ali ne, se nam je odprlo več vprašanj, in sicer:

- Terminološka razloga - kaj pomeni izobraževati na zalogo? Ali je vsako izobraževanje boljše kot nič? (Ob tem se postavlja vprašanje smotrne porabe omejenih finančnih sredstev.)
- Ali brezposelne sploh izobraževati na zalogo?
- Katerе vsebine sodijo v izobraževanje na zalogo?
- Ali je izobraževanje na zalogo odvisno od izobrazbenih sestav?

Izobraževanje na zalogo je vsekakor smiselno, ker se tako povečuje posameznikova konkurenčnost na trgu delovne sile, za ohranjanje delovne kondicije, nikakor pa ne v programih poklicnega izobraževanja in usposabljanja brezposelnih.

V izobraževanje na zalogo zajemamo predvsem: izobraževanje za demokracijo, komunikacijo, informatiko, ekologijo, tehnike osebnostnega razvoja, razvijanje ustvarjalnosti, inovativnosti in samoiniciativnosti, razvijanje kulture učenja in ne le šolanja ipd.

Kakršna koli pasivnost zmanjšuje konkurenčnost na trgu delovne sile. Konkurenčnost z daljšo brezposelnostjo naglo upada. Povečevanje konkurenčnosti je v soodvisnosti z ohranjanjem delovne kondicije.

Strokovne vsebine ne sodijo v izobraževanje na zalogo, ker zaradi hitrega tehničnega, tehnološkega in organizacijskega razvoja zastarijo.

4. Verificirani ali neverificirani programi?

O verificiranih in neverificiranih programih so se oblikovala tale mnenja:

Verificirani naj bi bili predvsem programi za pridobitev poklicne izobrazbe in poklicne kvalifikacije. Oblikovani naj bi bili tako, da omogočajo vertikalno dopolnjevanje.

Ključni pogoji za oblikovanje mreže verificiranih programov pa so:

- vzpostavitev certifikatnega sistema
- oblikovanje standardov znanja
- oblikovanje sistema poklicnih kvalifikacij na nacionalni ravni.

V Sloveniji se nihče ne ukvarja s programiranjem poklicnega izobraževanja odraslih in to dodatno otežuje prestrukturiranje, prekvalifikacije itn.

Da bi povečali učinkovitost predvsem poklicnega izobraževanja in usposabljanja odraslih, smo v delovni skupini podprli projekt o ustanovitvi posebne strokovne ustanove (lahko tudi v okviru že obstoječih), ki bi se ukvarjala s strokovnimi vprašanji programiranja. Bila bi v podporo zavodom za zaposlovanje in izvajalskim ustanovam. Delovna skupina pričakuje bolj dejavno vlogo Gospodarske zbornice Slovenije.

5. Kaj storiti za zboljšanje kakovosti programov in oblikovanje standardov znanja?

Kakovost programov je mogoče zagotoviti z upoštevanjem posebnih potreb brezposelnih in vsakega posameznika. Brezposelnih ni mogoče obravnavati posplošeno. Glede na to moramo začeti zbirati podatke o delovni, življenjski in izobraževalni preteklosti vsakega posameznika, njegovi motiviranosti, željah in drugem.

6. Metode izobraževanja in usposabljanja

O metodah dela nismo posebej razpravljali, ker se s temi vprašanji v Sloveniji premalo strokovno ukvarjamо.

V delovni skupini so sodelovali zastopniki ljudskih univerz, izobraževalnih centrov, zavodov za zaposlovanje, zasebnih podjetij, srednjih šol, Ministrstva za obrambo in Inštituta Jožef Stefan.

Zapisali: mag. Katja Dovžak in Metka Svetina

Peta skupina: Organizacije za izobraževanje in usposabljanje brezposelnih

Voditeljica: Sonja Klemenčič, ACS

Koordinatorica: mag. Marija Velikonja

V delovni skupini je delalo povprečno 25 udeležencev posveta. To so bili povečini zastopniki izvajalskih organizacij, to je ljudskih univerz, enot za izobraževanje odraslih pri srednjih šolah, javnih zavodov za izobraževanje odraslih, zasebnih izobraževalnih organizacij, sodelovali pa so tudi zastopniki njihovih asocijacij, zavodov za zaposlovanje in državnih organov iz vzgoje in izobraževanja. Gost skupine je bil mag. Peter Coates iz Veliike Britanije.

Obravnavo smo razdelili na več sklopov vprašanj in po teh bom tudi poročala o naši razpravi in predlogih.

Prvo vprašanje je bilo, ali zdajšnja mreža organizacij za izobraževanje odraslih zadostuje za potrebe izobraževanja brezposelnih. S tem je povezano vprašanje, ali obstajajo potrebe po ustanavljanju posebnih organizacij za izobraževanje brezposelnih?

Pri obravnavi smo izhajali iz podatka, da je v Sloveniji več kot 240 samostojnih organizacij ali enot za izobraževanje odraslih, ki izobražujejo tudi brezposelne. Te organizacije že imajo strokovno usposobljeno osebje in ustrezno učno opremo. Na podlagi tega smo presodili, da ne bi bilo smiselnega ustanavljati novih organizacij, čeprav pomeni izobraževanje brezposelnih zanje obsežno novo nalogu.

Razpravljali smo sicer o predlogih za ustanavljanje regijskih izobraževalnih centrov, za to se zavzemajo nekateri avtorji v zborniku in nekateri udeleženci naše skupine. Ustanavljanje teh centrov je gotovo pomembna naloga za prihodnost, vendar smo presodili, da jih za izobraževanje brezposelnih ni potrebno ustanavljati. Vsekakor pa bi ta območna središča lahko prevzemala naloge, ki so jih imeli mnogi ukinjeni izobraževalni centri v podjetjih. Odločitev o tem in morebitno tveganje naj sprejemajo zainteresirana podjetja in Gospodarska zbornica Slovenije.

Skupina prav tako ni podprla zamisli o ustanavljanju posebnih javnih zavodov ali drugih izobraževalnih ustanov za izobraževanje posebno ogroženih skupin brezposelnih, kot so npr. invalidi, strinjali pa smo se z zamislio o združitvi takih skupin v druge izobraževalne skupine in predstavili nekatere uspešne primere takega izobraževanja. Res pa je, da morajo biti tisti, ki odločajo in usmerjajo izobraževanje brezposelnih, posebno pozorni na take skupine brezposelnih in poskrbeti, da bodo imele primerne možnosti za izobraževanje. Treba je povečati programsko ponudbo zanje, saj je zdajšnja dokaj enostranska in dodatno omejuje njihove možnosti na trgu dela.

Mrežo za izobraževanje odraslih je treba okrepliti tudi zaradi potreb po izobraževanju brezposelnih, vendar ne številčno. Organizira naj se kot javna mreža, sestavljena iz ljudskih univerz in enot za izobraževanje odraslih pri srednjih šolah. V javni mreži naj se izvajajo programi nacionalnega pomena. Skrajni čas je, da bi vlada oz. državni zbor opredelila nacionalni program izobraževanja; vanj sodijo z nekaterimi programi vsekakor tudi brezposelni. Mrežo izvajanja programov za brezposelne sestavljajo tudi zasebne izobraževalne organizacije in te naj bi se pod enakimi pogoji kot druge organizacije potegovala za izvajanje programov in koncesije.

V zvezi z javno mrežo je bilo posebej opozorjeno na položaj enot za izobraževanje odraslih na srednjih šolah. Te sedaj nimajo določenega položaja ter se financirajo same, čeprav opravljajo pomembno vlogo pri izobraževanju brezposelnih in odraslih. Plenumu predlagamo, naj podpre našo zahevo, da se status teh enot nemudoma sistemsko uredi.

S tem je tesno povezano drugo vprašanje, o katerem smo razpravljali, to je financiranje izvajalcev programov za izobraževanje brezposelnih. Izhajali smo iz načela, da mora biti izobraževanje brezposelnih za udeležence brezplačno. Nismo se mogliogniti splošnim vprašanjem financiranja izobraževanja odraslih, saj je le-to še zmeraj skoraj povsem neurejeno. Razpravljalci so kritično

presodili zdajšnji način finančiranja izobraževanja brezposelnih, ko to izobraževanje deloma financira Ministrstvo za delo in Ministrstvo za šolstvo in šport (to prispeva sicer bistveno manj). Ministrstvi nista povezani, zato nekateri programi sploh niso financirani in tako brezposelnim tudi ne dostopni. Tudi učinkov takega financiranja ni mogoče oceniti. Problem so zlasti daljši programi za pridobitev izobrazbe. Hkrati so opozorili, da bi moralo to izobraževanje podpirati tudi Ministrstvo za finance, ne z neposrednim financiranjem, temveč z ustrezno davčno politiko in drugimi sistemskimi ukrepi, ki bi npr. spodbujali delodajalce pri preusposabljanju ali izobraževanju z brezposelnostjo ogroženih. Skratka, tudi pri finančiraju se kaže, da je treba sprejeti nacionalni program, strategijo reševanja vprašanja izobraževanja brezposelnih, in na podlagi te projekte za pospeševanje izobraževanja brezposelnih. Uresničevanje teh projektov naj usklajeno usmerja Vlada. Načeloma naj bi Ministrstvo za šolstvo in šport financiralo delovanje javne mreže za izobraževanje odraslih in ji zagotavljalo vsaj najnujnejše možnosti ter izobraževanje brezposelnih za pridobitev izobrazbe, Ministrstvo za delo pa naj bi financiralo druge programe. Pri tem so razpravljalci poudarili, da mora finančiranje programov zajemati poleg neposredne izpeljave tudi tako imenovani razvojni del, to je poravnati del izdatkov za izobraževanje kadrov, evalvacijo, pripravo ustreznih učnih pomočkov in novih programov. Brez tega bo programska ponudba ostala enostranska in ne dovolj kakovostna.

Skupina tudi opozarja da je nujno nadzirati porabo denarja tako pri izvajalcih kot pri tistih, ki odločajo o njegovi delitvi.

Razpravljalci smo tudi o predlogu, naj bi brezposelni imeli možnost, da si vsaj eno izobraževalno obliko sami izberejo, da torej dobijo nekakšen "vaučer". Zdaj se namreč lahko udeležijo le izobraževanja, na katerega jih napoti zavod za zaposlovanje, ta napotitev pa je ob dokaj neznanih potrebah po vrsti izobraževanja lahko dvomljiva. Vendar je bilo v zvezi s tem predlogom tudi precej pomislek - zaradi omejenih sredstev, možnosti zlorabe ipd., zato predlog prepuščamo v razpravo plenumu.

Naslednji sklop vprašanj, ki smo ga obravnavali v skupini, zadeva vprašanje uresničevanja ardroškega cikla v izobraževanju brezposelnih.

Najprej smo se ustavili pri ugotavljanja potreb po izobraževanju brezposelnih. Izvajalci namreč ugotavljajo, da nimajo podatkov, kateri izobraževalni programi bi bili za brezposelne perspektivni, kakšne so razvojne usmeritve gospodarstva, saj je takrat, ko se pojavi potreba po določenih poklicih, prepozno, da bi se ti šele začeli izobraževati. Zato so izpostavili zlasti vlogo Gospodarske zbornice Slovenije in splošnih združenj, ki bi morala opredeljevati vsaj orientacijske razvojne usmeritve gospodarstva in posameznih panog. Menili smo, da taka pobuda ni v nasprotju s tržno usmeritvijo in ne pomeni obnavljanja kadrovskega načrtovanja. Navsezadnje je gospodarstvo tisto, ki nosi posledice neustrezne kadrovske sestave, tako glede denarja, namenjenega za tako izobraževanje, kot glede pomanjkanje kadra, ki ga potrebuje.

Drugi vidik ugotavljanja potreb so analize izobrazbene sestave brezposelnih, ki jih opravljajo službe za zaposlovanje in so vsekakor ustrezen kazalnik za načrtovanje izobraževanja.

Tudi same izvajalske organizacije se ne odrekajo svoji vlogi pri ugotavljanju potreb. Kritično smo presodili, da so pre malo strokovno povezane. V zvezi s tem je bila znova poudarjena potreba po oblikovanju mreže in večjem strokovnem usklajevanju združenj izvajalcev.

Ustavili smo se tudi pri usmerjanju brezposelnih izobraževanje, in to vprašanje obravnavali s stališča organiziranosti. Razpravljalci so ugotavljali, da usmerjajo brezposelne v izobraževanje zavodi za zaposlovanje, vendar ti pre malo poznajo posebnosti vseh programov; usmerjajo pa jih tudi izvajalci sami, ki pa poznajo svoje programe. Toda brezposelni se velikokrat zanimajo še za druge programe. Strinjali smo se, da je usmerjanje vsekakor naloga tako zavodov za zaposlovanje kot izvajalskih organizacij, vendar bi oboji morali sodelovati bolje kot doslej. Večkrat na leto naj bi organizirati medsebojna srečanja, kjer bi izvajalci lahko podrobnejše predstavili svoje programe. Izvajalske organizacije in zavodi za zaposlovanje pre malo strokovno sodelujejo in niso medsebojno obveščeni, zato jih spodbujamo, naj sodelovanje okrepijo tako na državní kot na območni ravni.

Izvajalci so poudarili, da je pri tistem delu usmerjanja, ki ga opravljajo sami, treba upoštevati strokovno etiko in torej brezposelnemu svetovati zanj najprimernejši program, četudi gre za program konkurenčne organizacije.

Celotno izobraževanje brezposelnih mora potekati na neprofitni podlagi, to pa bo mogoče doseči le z ureditvijo denarnih vprašanj, ki smo jih že omenili.

Razpravljalci so opozorili na dve razsežnosti usmerjanja, to sta: informiranje o možnostih za izobraževanje in svetovanje za izobraževanje. Zlasti ta druga je zahtevna strokovna naloga in zanj niso vsi usposobljeni. Zato spodbujajo Andragoški center Slovenije, naj pripravi program izobraževanja za vse, ki sodelujejo pri svetovanju brezposelnim za izobraževanje.

Zelo veliko smo se pogovarjali o kakovosti izobraževanja. Poudarjeno je bilo, da izobraževalni trg še ni tako razvit, da bi izločal nekakovostno delo, zato je treba ustvariti druge mehanizme. Nujno je predvsem eksterno preverjati znanje (zlasti v programih za pridobitev izobrazbe), pa tudi nadzirati izpeljavo programov, ki se financirajo iz javnih sredstev.

Ob tem smo spregovorili tudi o vprašanju, ki sicer ni bil predmet dela naše skupine. Razpravljalci so opozorili, da mnogi izobraževalni programi za mladino ne ustrezajo zahtevam dela, zato je treba mlade dodatno usposabljati, še preden so zaposljivi. Strokovnemu svetu RS za vzgojo in izobraževanje predlagamo, naj presodi programe tudi s tega stališča in zahteva njihovo dopolnitvev.

Pri zagotavljanju kakovosti izobraževanja so izjemno pomembni kadri. V tem primeru so to zlasti vodja izobraževanja (organizator), svetovalec in učitelj. V zavodih z manjšim obsegom izobraževanja se te dejavnosti združujejo, razdeljene pa so povsod tam, kjer je izobraževanja veliko. Ko se ustanova odloči, da bo izobraževala brezposelne, mora vse te cadre dodatno usposabljati, to je še zlasti pomembno za svetovanje, saj je to posebna naloga, ki jo prinaša izobraževanje brezposelnih. Pri tem ne gre zgolj za svetovanje glede izobraževanja, temveč tudi za svetovanje brezposelnemu pri reševanju njegovih socialnih težav in življenjskih stisk, ki jih prinaša brezposelnost. Brezposelni so namreč ljudje, ki poleg novega znanja in spretnosti za ponovno vključitev v delo potrebujejo še veliko spodbud in razumevanja,

da bi našli pot iz krize. Zato mora imeti učitelj, poleg strokovnega znanja še veliko izkušenj pri izobraževanju odraslih. Ugotovili smo, da v programih za brezposelne lahko uspešno sodelujejo tudi učitelji, ki nimajo pedagoško-andragoške izobrazbe, imajo pa smisel za delo z ljudmi.

Udeleženci skupine so opozorili, da je premo načrtovanega izobraževanja za vodje izobraževanja in druge strokovne delavce, zaposlene v izobraževanju odraslih. Zato pozivajo združenja izobraževalnih organizacij, strokovne inštitucije, da pripravljajo take programe, saj je od tega bistveno odvisna kakovost izobraževanja odraslih.

Opozorili so, da katalog programov strokovnega spopolnjevanja pedagoških delavcev še ne zajema programov, ki bi usposabljali učitelje za izobraževanje brezposelnih. Učitelji si po tej poti ne morejo pridobiti točk za napredovanje - zatorej bo treba že v naslednjem šolskem letu uvrstiti v ta katalog tudi tovrstne programe.

Očitno je torej, da je večina vprašanj, o katerih smo razpravljali, tesno povezana s sistemskim urejanjem izobraževanja odraslih, zato na koncu poudarjam, da je nujno pospešiti pripravo Zakona o izobraževanju odraslih in drugih sistemskih rešitev.

Zapisala: Sonja Klemenčič

Šesta skupina: Mlajši brezposelni

Voditeljica: Olga Drofenik, ACS

Koordinatorica: Natalija Žalec, ACS

1. Udeleženci

V skupini je sodelovalo 38 strokovnjakov z različnih področij, ki se ukvarjajo s problemi mlajših brezposebnih odraslih in jim pri reševanju teh skušajo pomagati. Sodelovala sta tudi strokovnjaka iz Avstrije in navzoče seznanila, kako urejajo probleme mlajših brezposebnih v njuni državi in kako delujeta na tem področju sama.

Domači strokovnjaki so prihajali s tehlike področij:

- izobraževalni in vzgojni zavodi	9
- Zavod za zaposlovanje	10
- Center za mentalno zdravje	1
- svetovalnice	3

- Ministrstva (za šolstvo, obrambo, notranje zadeve)	3
- alternativne skupine za delo z mladimi	1
- knjižnice	2
- študentje Filozofske fakultete, Oddelek za andragogiko, Fakulteta za družbene vede	4
- odjetje za kadrovsko svetovanje (zasebno)	1
- Inštitut za delo pri Pravni fakulteti v Ljubljani	1
- Andragoški center Slovenije	3

2. Iztočnice za delo

Udeležencev je bilo veliko, zato smo se razdelili v tri manjše skupine. Za razpravo smo odbrali tele iztočnice:

- Ali je brezposelnost mlajših odraslih svetovni problem?
- Polne zaposlenosti ni - nezaposlenost je spremjevalka kapitalistične produkcije.
- Socialna izključenost mlajših brezposelnih.
- Specifične potrebe mlajših odraslih.
- Profil inštitucij za izobraževanje mlajših odraslih - vrsta izobraževalnih in drugih programov za mlajše brezposelne.
- Ovire pri uresničevanju projektov za delo z mlajšimi brezposelnimi.
- Kaj bi morali storiti, da bi odpravili problem brezposelnosti mlajših odraslih?
- Funkcija izobraževanja pri reševanju problema brezposelnih mlajših odraslih.
- Politični ukrepi - partnerji pri izobraževanju brezposelnih - pristojnosti in odgovornost občin za razvoj izobraževanja mlajših brezposelnih.

3. Sklepi

1. Brezposelnost mlajših odraslih je problem v vseh državah Evrope in tudi v drugih državah sveta. Zlasti težko zaposljivi so mlajši odrasli, ki so funkcionalno nepisemni, nimajo temeljnega poklica. Vsepovsod, kjer se ta problem pojavlja, lahko zasledimo posebno skrb, ki jo namenjajo izobraževanju te populacije.

2. Po delovnopravnem in socialnovarstvenem položaju lahko razvrstimo mlajše odrasle v tele pod-skupine:

- a) mlajši odrasli, ki niso prijavljeni na zavodu za zaposlovanje in se ne šolajo več;
- b) mlajši odrasli, prijavljeni na zavodu za zaposlovanje kot iskalci zaposlitve (gre za prvo zaposlitev);
- c) mlajši odrasli, ki so registrirani kot brezposleni (so ostali brez zaposlitve);
- č) mlajši odrasli, ki so zaposleni in nimajo pridobljenje izobrazbe, ali skratka nimajo temeljnega poklica (velika ogroženost, da postanejo brezposelnii in težko zaposljivi).

Pravice, ki izvirajo iz položaja, lahko pomembno vplivajo na posameznike možnosti za razvoj.

3. Mlajši brezposelnici odrasli imajo zaradi svojih značilnosti posebne potrebe po izobraževanju. Izobraževanje naj upošteva lastnosti, kot so: potreba po samostojnosti, ekonomski neodvisnosti, potreba po vključenosti v resnično življenje, potreba po zaposlitvi ali potreba po socialni participaciji in raven ter raznolikost socialnih in drugih izkušenj, ki jih ima posameznik - socialna komponenta osebnostnega razvoja (Glej prispevke v drugem delu zbornika Izobraževanje brezposelnih, poglavje o mlajših brezposelnih.)

4. Izobraževanje med brezposelnostjo (zlasti mlajših odraslih) ima pozitivno vlogo v človekovem življenu zaradi socialne vključenosti, izboljšanja družinske klime (zdravje družine), izboljšanja samopodobe, ohranjanja učljivosti in psihofizičnih sposobnosti, pridobivanja socialnih spremnosti in znanja, ohranjanja zdravja (preventiva: droge, mentalno zdravje...), aktiviranja posameznika.

Na drugi strani pa je izobraževanje brezposelnih pomembno za vso družbo, saj pomeni zvišanje kulturne ravni prebivalcev, demokracijo, uveljavljanje človekovih pravic, večjo kakovost življenja, dolgoročne finančne učinke (cenejše in hitrejše prilagajanje zahtevam dela).

5. Nezaposlenost je spremiščalka vsake kapitalistične proizvodnje. Utopično bi bilo pričakovati polno zaposlenost. Zato menimo, da je treba vlagati denar v razvijanje delovnih mest, po drugi strani pa bi moralo priti v našo politično in splošno zavest, da je delovno mesto le ena od možnosti za uveljavljanje in razvoj posameznika in s tem tudi razvoja družbe. Zato bi bilo denar treba vložiti tudi v druge oblike socialnega delovanja.

6. Mlajši odrasli lahko svoj prostor v družbi izoblikujejo:

- z zaposlitvijo
- z delom
- s prostočasnimi dejavnostmi
- z izobraževanjem.

7. Programi izobraževanja mlajših odraslih obsegajo tako šolske kot pošolske ali zunajšolske. Obema vrstama programov je treba nameniti enako pozornost, čeprav se razlikujejo po načinu in metodah. To pomeni, da bi mlajši odrasli, zlasti brezposelni brez temeljnega poklica - iskalci zaposlitve morali pridobiti pravico do ponovnega izobraževanja pod enakimi pogoji kot mladina, ki je v rednih šolah. Ob prvem se nam zdi primerno tudi podaljšanje šolske obveznosti, diferenciacija in individualizacija šolstva. Vendar to ne pomeni, da ima šolstvo prednost. Približno 16.000 mlajših odraslih brez temeljnega poklica je danes že registriranih na Zavodu za zaposlovanje. V tem primeru imajo lahko prednost le bolj ogroženi, to so funkcionalno napismeni, brez temeljnega poklica, itn.

Programi, namenjeni mlajšim brezposelnim, naj bodo usmerjeni v tele cilje: konkurenčnost na trgu delovne sile, osebnostni razvoj, nadaljnje izobraževanje, pridobitev izobrazbe.

Programi naj bodo verificirani (merila, ki upoštevajo značilnosti mlajših odraslih). Lahko trajajo tudi eno leto, vendar to ne bi smela biti ovira za vključevanje, tako kot je danes (največ pol leta). Menimo tudi, da bi bilo treba nadzorovati izpeljavo programov (evalvacija izobraževanja in usmerjanje državnih sredstev v ustrezone programe in kakovostne ustanove).

8. Za reševanje problema brezposelnosti mlajših odraslih in škodljivih posledic, ki jih ta prinaša je treba ustvariti ustrezeno infrastrukturo. Ta obsega izobraževalne, svetovalne in alternativne ustanove pa tudi knjižnice, društva, zavod za zaposlovanje ter ustrezeno usposobljeno osebje - mentorje in svetovalce. Ugotavljamo, da veliko od tega že imamo (recimo hardware), da pa ne opravlja vseh funkcij, ki bi jih lahko (software). Prav tako menimo, da zdajšnje ustanove niso dovolj povezane med seboj. Potrebujemo koordinatorja ali ustrezen mrežni informacijski sistem, ki bo ažuren in ga bodo omenjene ustanove lahko uporabljale za medsebojno povezovanje, uporabniki pa za informiranje in usmerjanje. Dostop naj bi bil mogoč prek računalnika, telefona in tudi z osebnim stikom.

9. Reševanje problema brezposelnih, ne le glede zaposlovanja, temveč tudi same kakovosti življenja, ovirajo: pomanjkanje ustreznih strokovnjakov, zakonska praznina na področju urejanja izobraževanja odraslih in nepovezanost (vseh) ministrstev problema. Reševanje problema brezposelnosti, ne samo mlajših odraslih, je naloga vseh ministrstev, ne le Ministrstva za delo in Ministrstva za izobraževanje. Prav tako bi morali pri sprejemanju zakonov o delovanju občin razmišljati tudi o tem, da so občine dolžne skrbeti za izobraževanje brezposelnih, posebej še mlajših brezposelnih, da morajo temu nameniti denar in strokovno skrb. Ugotavljamo namreč, da se posamezna območja v Sloveniji razlikujejo po dostopnosti do izobraževanja in pestrosti izobraževalne ponudbe. Velike razlike opazimo tudi med mestom in podeželjem. Splošno ureditev tega področja naj sprejme država, občine pa so odgovorne za izpolnjevanje sprejetih odločitev.

10. Ministri za delo predlagamo, naj ustanovi borzo idej, ki bi služila pretoku informacij o različnih projektih, zbiranju idej in rešitev, svetovanju posameznikom in ustanovam. Tudi borza idej naj bi bila računalniško in telefonsko vključena v mrežni informacijski sistem. Lahko pa bi prevzela tudi vlogo vsklajevalca vseh dejavnikov sistema.

11. Mentorje, ki bi delali z mlajšimi brezposelnimi, bi lahko prostovoljno usposabljali tudi strokovnjaki in univerzitetni profesorji, ki delujejo na tem področju. Predlagamo pet prostovoljnih ur na leto.

12. Slovenija naj ob ratifikaciji mednarodne konvencije MOD št. 168 o spodbujanju zaposlovanja in varstva pred brezposelnostjo mlajše odrasle izbere kot prioriteto skupino. (Več o tem si lahko preberete v prispevku T. Dobrin v drugem delu zbornika posvet Izobraževanje brezposelnih.)

Zapisali: Olga Drofenik in Natalija Žalec

Izšla je knjiga Izobraževanje in trg dela

Ob posvetu Izobraževanje brezposelnih je izšla tudi knjiga Izobraževanje in trg dela, ki so jo napisali dr. Ivan Svetlik, mag. Tanja Vilič Klenovšek, Sonja Klemenčič in mag. Samo Hribarj. Knjiga je nastala na podlagi projekta Zboljšanje ponudbe izobraževanja za brezposelne, ki je potekal lani na Andragoškem centru Slovenije. V njej je na temelju izsledkov primerjalnih študij iz nekaj evropskih držav in stanja pri nas opredeljena strategija izobraževanja brezposelnih v Sloveniji. Knjiga obravnava: izobraževanje kot del ukrepov aktivne politike zaposlovanja, cilje izobraževanja brezposelnih, ciljne skupine in merila za izbor udeležencev izobraževanja, programe izobraževanja brezposelnih, mrežo za izvajanje programov, sredstva za izobraževanje, umestitev izobraževanja v delo služb za zaposlovanje ter nadzor in evalvacijo. Delo pri tem projektu je bilo podlaga za vsebinsko zasnovno posvetu, verjetno pa bo knjiga tudi koristen pripomoček vsem, ki se ukvarjajo z izobraževanjem brezposelnih.

Sonja Klemenčič, ACS

KAJ MENITE?

Ponudba Radia Glas Ljubljane

Na Andragoški center Slovenije smo dobili ponudbo Radia Glas Ljubljane, v kateri nas vabijo, naj sklenemo pogodbo za redno nastopanje na programu tega radia v oddaji Znanje, ki bo na sporedu vsak dan ob 7.25. Dnevna obvestila naj ne bi presegala 20 besed.

Za povprečno ceno 400 točk na mesec v obliki letne pogodbe bi to lahko uresničili. Ponudba je več kot vabljiva, vendar pa to pomeni tudi 4.800 točk na leto. Vprašanje je, kako bi lahko vsak dan predvideni del programa napolnili samo z obvestili Andragoškega centra Slovenije. Menimo, da bi tako pogodbo težko uresničila tudi katera koli izobraževalna organizacija na ljubljanskem območju. Zato predlagamo, da se ponudbi ne odpovemo iz preprostega razloga, ker je za nas predraga, temveč da združimo moči v skupnem cilju.

Če ste s svojimi obvestili pripravljeni sodelovati in k temu tudi denarno prispevati, predlagamo, da se nam pridružite. Kaj menite? Bí šlo?

Vaše odzive pričakujemo po telefonu. Pokličite nas po številkah, ki ju že poznate: 061 446 482 ali 446 272, Vida Mohorčič Špolar.

Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

PRIPRAVLJAMO

Srečanja ob petkih

Srečanja ob petkih, med 9. in 11. uro, nadaljujemo. Za vse, ki bi želeli predstaviti svojo dejavnost v okviru Andragoškega centra, mogoče ne bo odveč sporočilo, da bodo petkova srečanja zaradi mnogih drugih dejavnosti Andragoškega centra potekala 2-krat na mesec.

V program srečanj v maju smo uvrstili tele teme:

Petek, 21. maja 1993

PREDSTAVITEV CENTRA ZA ZUNAJŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE NA INSTITUTU JOŽEF STEFAN V LJUBLJANI

Srečanje bo vodil dr. Drago Čepar s sodelavci.

Institut Jožef Stefan nam bo predstavil tri izobraževalne programe, in sicer:

1. Uspodbujanje za samostojno zbiranje ter pisno in ustno prenašanje pridobljenega znanja

Voditeljica: Slavica Šmuc

2. Nauči se podjetništva.

Voditeljica: Vanja Kiswarday

3. Etične osnove Zahodne civilizacije

a) Samopodoba spoznanj samega sebe

Voditeljica: Alenka Fajdiga

b) Temeljne človekove vrednote

Voditeljica: Barbara Žemlja

c) Mir v pravičnosti

Voditeljica: Jana Kalin

d) Kdo je človek gospod

Vodja: Bogdan Polajnar

Petek, 28. maja 1993

ANALIZA SISTEMA IZOBRAŽEVANJA NA SLOVENSKIH ŽELEZNICAH

Srečanje bo vodila Vida Bogataj s sodelavci.

Predstavila bo novo zasnovno sistema izobraževanja na Slovenskih železnicah, ki naj bi za specifične železniške poklice in specifično železniško znanje nadomestila zdajšnje tri- in štiriletno srednješolsko izobraževanje ter reformirala dozdajšnji železniški izobraževalni sistem in spremenila vlogo železniške šole v njem.

Zdenka Birman Forjanič, ACS

Seminar spopolnjevanja T3 - Trening voditeljev moderatorjev izobraževanja

Seminar bo vodila Maria Beyer. Potekal bo od 25. do 28. maja v Ribnem.

Namenjen je vsem, ki želijo spopolnitti znanje o vodenju, spoznavanju ljudi, organizaciji ustvarjalne skupine (timu) in spoznati naravne načine učenja.

Maša Stavanja, ACS

Seminar in učna delavnica Oblikovanje učnih ciljev in spremljanje napredovanja udeležencev

Seminar in učna delavnica bosta potekala 5. in 6. maja v ACS. Vodila ju bo Deryn Holland iz Velike Britanije.

Metodologija ustreza značilnostim odraslih, ker jim omogoča samostojno načrtovanje izobraževanja in spremljanja napredka.

Kotizacija znaša 10.000 tolarjev in jo je treba nakazati na žiro račun ACS, številka 50103-603-51771. Prijave pošljite do 30. aprila.

Za prevajanje je poskrbljeno.

Maša Stavanja, ACS

Kakšna je ponudba programov za samostojno učenja pri nas?

ACS ustanavlja Center za samostojno učenje. Prva naloga, ki si jo je zadal, je zbiranje informacij o programih za samostojno učenje.

Zato prosimo vse ponudnike programov za samostojno učenje in tudi druge, ki se kakor koli ukvarjate s takim učenjem, da se oglasite Ireni Benedik v ACS, telefon 061 446 482, faks 061 445 881.

Irena Benedik, ACS

Posveti, konference

Na naš naslov sta prispevili vabili za dve konferenci. Prvo prireja Univerza v Leedu, Oddelek za nadaljevalno izobraževanje odraslih v Veliki Britaniji, druga pa bo v Tunisu.

Leeds od 12. do 14. julija 1993

Developing a Learning Workforce. Konferenca bo obravnavala vprašanja vrednot, obsega in vsebine učnih pobud, ki se porajajo na delovnem mestu. Vse to bodo poskušali primerjati z dozdajšnjimi poskusi organiziranja tovrstnega izobraževanje v Veliki Britaniji, Severni Ameriki in Evropi.

Konferenca bo posebno zanimiva za izobraževalce v gospodarstvu, trgovini in javnih službah, predstavnike sindikatov, občinskih skupnosti, univerz, ljudskih univerz, izobraževalce odraslih in raziskovalcev.

Kotizacija znaša 220 angleških funтов. V ta znesek so všteti hrana in bivanje v študentskem domu ter skupna večerja, zbornik, ki ga bodo pred konferenco poslali vsem prijavljencem, in študije posameznih primerov.

Prijavnica je na voljo v Andragoškem centru, podrobnejše informacije pa dobite pri organizatorjih. Kontaktna oseba je **Marlyn Moreland**, Department of Adult Continuing Education, University of Leeds, Leeds LS2 9JT, UK, telefon: 99 44 532 333 220, faks 99 44 532 333 246.

Plačilo kotizacije: University of Leeds. **Rok za prijavo:** 7. maj.

Tunis

Konferenca Mednarodne lige za družbeno angažiranost v izobraževanju odraslih (ILScae - International League for Social Commitment in Adult Education) pod geslom **Inside looking out, outside looking in** od 8. do 14. julija 1993.

Obravnavali bodo vprašanja pismenosti, kulture, moči, države in izgnanstva iz izkušenj palestinskega naroda.

Kotizacija znaša 200 USD za posameznike in 280 USD za tiste, ki jim pot plača organizacija. V ta znesek so všteti hrana in bivanje v eno- in dvoposteljnih hotelskih sobah ter vsi prevozi, tudi od letališča do hotela.

Prijavnico so na voljo v Centru. Podrobnejše informacije dobite pri **Sahar Gosheh**, Conference organiser, 25, rue 7114, Al-Manar 3, Tunis, Tunisia, telefon: 99 216 1 752 359, faks: 99 216 1 766 593.

Plaćilo kotizacije: Natwest Bank, 140, Herne Hill, London SE24 9QQ. Sort code: 60-10-38, Številka
ILSCAE računa: 26793660.

Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

Prvi mednarodni kongres o izobraževanju odraslih

Prejeli smo obvestilo o Prvem mednarodnem kongresu o izobraževanju odraslih, ki bo v Granadi v Španiji od 2. do 4. junija letos pod pokroviteljstvom Unescga in Univerze v Granadi.

Tematska področja so: izobraževanje odraslih - izkušnje, programi, študije,..., evalvacija programov, profil in usposabljanje učitelja/izobraževalca odraslih, ustanove in zastopniki za izobraževanje odraslih.

Predvideni sta dve vrsti prispevkov: (1) poročila o raziskavah in teoretične študije in (2) programi, projekti in študije povezane z izobraževanjem odraslih.

Kotizacija je 12.000 pts. Prijave sprejemajo do 7. maja (Rok za oddajo pisnega prispevka je bil 16. aprila.) Podrobnejše podatke in fotokopijo prijavnice lahko dobite tudi na Andragoškem centru Slovenije.

Peter Monetti, ACS

PONUJAO VAM

Jurij Jug: Branje odraslih

Pri kranjski založbi Moderna organizacija je pravkar izšel priročnik Branje odraslih, ki ga je napisal Jurij Jug. Naj knjigo na kratko predstavimo kar z odlomki iz predgovora.

"Osnovni namen pričajoče knjižice je pomoci samostojno učecim se posameznikom, zlasti v smislu spoznavanja in razvijanja raznih pristopov k delu pri sestavljanju pisnih materialov. Še posebej seveda pri razvijanju spoznanj in posameznika in ustvarjalni uporabi teh v naši praksi. Prav posebej pa želimo s tem prispevati k vse večji osamosvojitvi učecih se posameznikov v edukativnem procesu... namen je posredovanje nekaj praktičnih napotkov vsem tistim, ki imajo pri svojem delu ali študiju mnogokrat opravka s sestavljanjem raznih pisnih gradiv... Želimo jim ne le olajšati delo, ampak predvsem opogumiti jih za samostojno ustvarjalno delo in učenje. Večletne izkušnje nas namreč navajajo na sklep, da večina še ni posebno napredovala od tistega, kar se je navadila v času rednega šolanja, in da še ni dovolj razvila svojih tehnik intelektualnega dela. Večina še vstraža pri starih navadah!"

"Pričajoča knjižica je nastala na osnovi ocen predhodnih dveh del 'Tehnike branja' in 'Tehnike pisanja in beleženja'. Pozitivne ocene recenzentov ter odmev pri bralcih nas je opogumil na novo predelano inačico. Pozitivne ocene odraslih bralcev pa so nas navedle tudi do spremenjenega naslova 'Branje odraslih'."

Knjigo lahko naročite pri Založbi Moderna organizacija, 64000 Kranj, Tomšičeva 7, telefon 064 221 061. (Naročilnica je bila priložena prejšnji številki Novičk.)

Peter Mónetti, ACS

ACS
SAEC

svetovanje, raziskovanje, razvoj, informacijsko središče, izobraževanje

consulting, research, development, info-centre, education